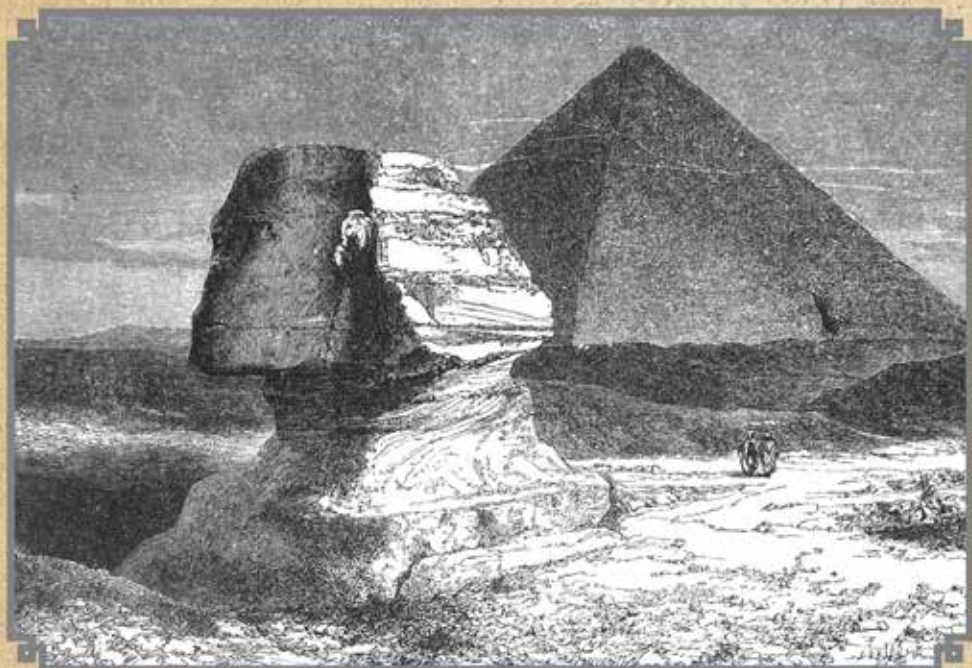

Sfinxen och pyramiderna

Återutgivning av text från 1877

En publikation från
e-boksbiblioteket.se

Sfinxen och pyramiderna

– Återutgivning

av text från 1877

Redaktör Mikael Jägerbrand

ISBN 978-91-7757-422-4

Copyright © 2017 Mikael Jägerbrand / Virvelvind Förlag, Lysekil.
Den här e-boken ges ut av E-boksbiblioteket Förlag (imprint)

Mer info: www.e-boksbiblioteket.se

Förord

Det känns kanske som om intresset för Egyptens pyramider är trendigt och modernt.

Men i den här e-boken får du veta att intresset var precis lika stort redan för 140 år sedan.

Det mest spännande i den här skildringen är kanske att skribenten avfärdar teorierna att pyramiderna är observatorier eller kornbodar.

Du får också veta att det är ”ytterst besvärligt” att ta sig in i pyramiderna eftersom man först måste ta bort all sand. Därefter måste man ”taga af sig nästan alla sina kläder” för att inte lida för mycket av hettan inne i tunnlarna.

Den här texten publicerades ursprungligen år 1877 i tidskriften ”Svenska Familj-Journalen” med rubriken ”Jätte-sfinxen och pyramiderna”. Texten publicerades anonymt.

Eftersom den här texten skrevs på 1800-talet så innehåller den mått, ord och personer som inte är så bekanta i dag. Därför har vi kompletterat originaltexten med en kortfattad ordlista.

Sfinxen och pyramiderna år 1877

Den här texten publicerades ursprungligen år 1877 i tidskriften "Svenska Familj-Journalen" med rubriken "Jätte-sfinxen och pyramiderna". Texten publicerades anonymt.

Länge lyste Egypten, eller, som det då hette, *Kemi*, som en stjärna af första ordningen på världshistoriens himmel. Det är nu årtusenden sedan, men aldrig skola väl jordens folk glömma, att Egypten en gång förde världen framåt i religion och moral, i vetande och konst. Aldrig kan menniskoanden inberga rikare kunskaps-skördar, än när den är i tillfälle att iakttaga bildningens utveckling hos ett folk, hvars historia är fullständigt afslutad. Hvad vi härmed velat säga, uttrycker en skarpsinnig forskare på följande sätt: Allt det stora ett folk verkat för menskligheten, inses först då, när dess mäktiga stämman för evigt förstummats, när alla dess höga och låga för länge sedan gått till hvila i sina tysta grafkamrar.

Och de gamla egyptierna hafva åt sig upprest så väldiga grafvårdar, att dessa, de så kallade pyramiderna, räknats till världens underverk, samt, trotsande tidens tand och efterkommandes vandalism, ännu qvarstå som jättelika minnesmärken af en nation, hvilken ge-

nom en i så många riktningar storartad utveckling häfdat sin plats som en bland de förnämsta på jorden.

Det dröjde lång tid innan flertalet af fornforskare ville gå in på, att pyramiderna, dessa så kolossala byggnader, uteslutande voro afsedda hvar och en för att förvara endast en enda konungs balsamerade lik. Än antog man dem hafva varit observatorier, än kornbodar, än symboler af något som tillhörde den egyptiska religionen, men säkert är, att vi hafva den egyptiska troskulten att tacka för dessa underbara byggnader i vida större mån, än herrskarnes fåfänga och praktlystnad. Visserligen fullföljde många tyranniska konungar utförandet af dessa jättebyggnader för att sysselsätta tusentals arbetslösa och upporslystna personer och på så sätt hålla dem i fullkomlig träldom.

Det största af dessa minnesmärken är den allbekanta Cheopspyramiden, hvilken är inemot femhundra fot hög och således högre än Strassburger-münstern. Den tillhör den pyramidgrupp, som, åtta mil i längd, sträcker sig på gränsen mellan den fruktbara, leende nildalen och den ödsliga libyska sandöknen. Der står denna, den största pyramiden på den grafuppfyllda klippgrunden, likasom ville den bekräfta det i senare tider uppkomna egyptiska ordspråket: "Allt rädes för tiden, men tiden rädes för pyramiderna." Du stolta människoverk! se hur flygsanden begrafver konungagrafvarne trots den jättestora sfinxen, som, skådande ut öfver öknen, tyckes vakta den mark, på hvilken forntidens visdom tryckt sitt hemlighetsfulla insegel.

Denna jätte-sfinx hafva de forntida konstnärerna åstadkommit på det sättet, att de borthuggit hela klippan och endast i midten kvarlemnade en del deraf, hvilken de format till en kolossal sfinx med människohufvud. Vi kunna göra oss en föreställning om dess ofantliga proportioner, när vi veta, att näsan är fem fot lång, öronen manshö-

ga, och att hufvudet har en omkrets af åttio fot.

Det kolossala hos sfinxen själf, den tysta ödsliga öknen, så långt blicken kan nå, de gigantiska pyramiderna och de fyratusenåriga minnen, som hvila öfver dem, — allt detta sammanlagdt frambringar ovilkorligen hos åskådaren tanken på hans egen obetydlighet.

Men för att återkomma till pyramiderna och deras närmare beskrifning, vilja vi om den ofvan nämnda Cheopspyramiden yttra något särskildt: Den är 480 fot hög, och hvar och en af grundytans sidor har en längd af 764 fot.¹ I stället för *en* grafkammare innehåller denna *tre*, hvilka äro förenade med hvarandra genom gångar uppåt och nedåt. Den understa kammaren är sprängd djupt ned i terrassbotten, 102 fot under pyramidens bas, och en 320 fot lång gång förer ned till den. Den mellersta anses vara konungens gemåls grafkammare. Den till sin anläggning viktigaste är dock den öfversta kammaren, ett rum af 17 och 19 fots bas och 34 fots höjd. Nio glattslipade granitblock, lika den öfriga granitbeklädningen i denna praktfulla kammare, bilda taket. Herodot berättar, att Cheops var en hänsynslös tyrann: han lät stänga alla tempel, inställa de sedvanliga offren och utfärdade en befallning, att alla egyptier skulle arbeta uteslutande för hans räkning. Derefter skildrar han de oerhörda ansträngningar, hvilka den nämnda pyramidens uppförande tog i anspråk. En afdelning af arbetsstyrkan måste bryta ut stenblock ända till tjugo fot ur de arabiska bergen och släpa dem till Nilen, en annan föra dem på fartyg öfver

---

1 Om man — enligt en redan gjord jemförelse — ställde Stockholms storkyrkas torn (200 fot högt) på tyska kyrkans (222 fot högt) så blefve den höjden betydligt mindre än, Cheopspyramidens. Lägges man dessutom märke till att pyramidens står på en terrass, som byggts 134 fot hög, så kan man tänka sig det öfverväldigande intryck, som denna stenkoloss måste framkalla hos hvar och en.

floden, der de mottogos af andra, som befordrade dem vidare till de så kallade libyska bergen. Under färden till byggnadsplatsen förde en fjerdedels timmas väg genom en gång, som måst göras i berget, och på hvilken nedlagts tio års arbete. På sjelfva byggnadsplatsen arbetade etthundratusen menniskor, hvilka aflöste hvarandra hvar tredje månad. Tio år åtgingo endast för anläggandet af en sluttande väg upp till den plats, der pyramiden skulle byggas. Vidare användes tio år till uppförande af den upphöjning, på hvilken pyramiden skulle stå, och för grafkamrarnes byggnad. Slutligen fulländades under de följande tjugo åren sjelfva pyramiden.

Den dernäst största pyramiden är uppförd af Cheops efterträdare, Schafra eller Chefren, som Herodot kallar honom. Då han, liksom företrädaren, höll folket i trældom och stängde templen, så afskydde honom folket; och dessa begges namn voro äfven i senare tider så förhatliga för egyptierna, att de högst ogerna uttalade dem.

Man kan komma in i pyramiderna, men det är ytterst besvärligt. Först måste sanden bortskaffas, som hopat sig framför den trånga ingången, sedan är man nödsakad att taga af nästan alla sina kläder, emedan man eljest icke skulle kunna uthärda den förskräckliga värmen inne i pyramiden. En mängd flädermöss flaxa kring den inträdandes hufvud, och den första gången är så trång, att man icke kan gå upprätt uti den; sedan kommer en andra, som är så låg, att man måste krypa framåt i mörkret på händer och fötter. Slutligen hin- ner man fram till den lilla grafkammaren, och då tänder vägvisaren sin medförda fackla. Der finnes ingenting annat att se, än de nakna stenväggarne och en tom stensarkofag. Och det ser ut på samma sätt i alla pyramider. De balsamerade liken af konungar, hvilka med all säkerhet trodde sig få hvila i dessa gigantiska stengrafvar till tidernas

sista dag, hafva af egyptierna redan långt före detta blifvit utkastade.

En af det gamla Kemis (Egyptens) vise har uttalat en så lydande profetia: "Kemi! för kommande släkten skola om din religion endast fabler blifva i behåll; och om din fromhet skola för de otrogna blott väldiga ruiner bära vittnesbörd. Främlingen skall herrska öfver dig, och den heliga floden skall rulla sina af blod vanhelgade vågor mot dina stränder, och af de döda skall man finna flera, än af de lefvande."

Och den profetian har blifvit verklighet.

Det gamla Kemi-landets djuptänkta religion har för de hemlighetsfulla symbolernas skull blifvit kallad rå djurdyrkan, och främmande inkräktare hafva härjat faraonernas land, som den välsignelsebringande Nilen fordom gjorde så fruktbart. Perser, greker, romare, araber och turkar hafva herrskat öfver detta land och hafva under två och ett halft årtusende sökt att så mycket som möjligt utplåna det gamla Kemis heliga minnen. Kom så året 1798. Den franska republiken beslöt att Egypten skulle eröfras. General Bonaparte ditsändes med 30,000 soldater för att verkställa beslutet.

Efter att hafva trotsat öknens alla fador, törst, hunger och sjukdomar, träffar den franska hären slutligen vid byn Embabeh i närheten af pyramiderna tiotusen mamelucker, anförda af Murad Bey, och ett af tjugotusen janitscharer försvaradt läger.

Nicander har i en hans stora skaldskap värdig dikt förherrligat detta slag. Låtom oss anföra en del af detta skaldestycke:

"I atlastältets skygd de Mameluckers Förste,
Den stolte *Murad Bey*, så tankfull, sitter än.

— — — — —

Hans öga blickar djerft mot Cairos pyramider. —

Han ser, hur solens blick, hvars heta, gyllne pilar
Re'n sjunkit ner i vesterns ljumma famn,
I varm förtjusning än på jordens jätte hvilar;
Fast, sedan tusen år, den jätten glömt sitt namn.
Han ser en mörk gestalt på murens purpur sväfva —
(Och fruktans rysning känns hans nerver genombäfvva —)
    På pyramidens vägg han ser en man.
Och mannen växer — fort, som dödens säd i striden:
Han blir så stor — så stor — — Och hela pyramiden
    Till skugga snart förvandlar han.

I samma stund, långt bort från Murads granna skaror,
En *liten Corporal* stod, blek, på öknens fält.

— — — — — Han sade till sin här:
"Oss fyratusen år från denna höjd betrakta:
I morgon segre vi — Ert mod vår borgen är." —
Det var ej många ord; nog af — de modet stärkte,
Och pyramiden brann — och Galliens här det märkte;
Men endast Murads blick den stora skuggan såg.
Snart hela öknens rymd i nattens armar låg.

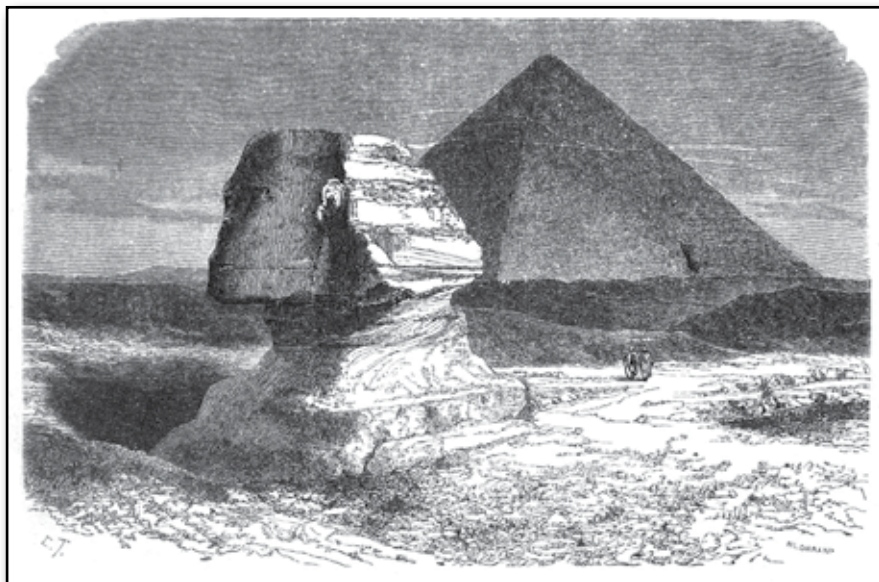
Men det blef dag:
Det hölls ett slag
Vid Cairos pyramider.
Hur det gick till,
En hvar, som vill,

Kan läsa, bland Historiens strider.

Och Solen, dagligt trött af jordens kif och krig,
Sitt öga lyckte till, att litet hemta sig;
Hon sett för mycket blod på sista färden.
Vidt hän i öknen flydde *Murad Bey* —
Och hvar han hamnat, vet man ej. —
Hvart Bonaparte tog vägen känner världen.”

Med full tillförsigt kan man säga, att om pyramiderna endast hafva att motstå tidens härjningar, så skola lika många årtusenden, som de sedan deras tillkomst gångna, se dessa forntidens jättar kvarstå och tala till kommande åldrar följande ord på sitt stumma språk: ”Allt fruktar Tiden; men Tiden fruktar pyramiderna!”

Jätte-sfinxen och pyramiderna vid Gizeh.

Viktiga ord och personer

Bey, Murad.

[1750–1801] Egyptisk militär och härskare av Egypten. Var ursprungligen från Georgien men såldes som slav och blev en framgångsrik mamluk-soldat i Egypten. Trots att Egypten formellt var en del av det osmanska riket så styrde Murad Bey med järnhand. Är kanske mest känd för sina intensiva strider mot Napoleons franska trupper under flera slag 1798, bland annat vid pyramiderna den 21 juli.

General Bonaparte.

[1769–1821] Fransman född på Korsika som Napoleone di Buonaparte. Var fransk kejsare under namnet Napoleon I från 1804 till 1814. Erövrade stora delar av Europa under flera omfattande fälttåg.

Chefren.

[död ca 2530 f Kr] Faraos i forntidens Egypten från ca 2570 f Kr tills sin död 2530 f Kr. Chefren var son till faraos Cheops. Han är mest känd för att ha uppfört den näst största pyramiderna och sfinxen i Giza.

Cheops.

[död ca 2566 f Kr] Faraon i antikens Egyptens från 2589 f Kr tills sin död år 2566 f Kr. Regerade under en tidsperiod som kallas fjärde dynastin. Efterträdde sin pappa Snofru och var far till Chefren. Är mest känd för bygget av den största pyramiden i Giza, den 136,8 meter höga Cheopspyramiden.

Fot.

Längdmått. En fot motsvarar 29,6 cm.

Herodotos.

[484 f Kr — 420 f Kr] Grekisk historiker. Han är mest berömd för boken "Historia" där han beskriver stora delar av den då kända världen, bland annat Norden.

Janitscharer.

En typ av elitsoldater i det osmanska riket under större delen av medeltiden. Janitsjarerna var infanteristyrkor som också utgjorde sultanens livgarde.

Mamluker.

Namnet på en typ av slavsoldater som användes under medeltiden av flera islamiska och muslimska härskare kring Medelhavet.

Nicander, Karl August.

[1799–1839] Svensk poet och författare. Var en av de första svenska författarna som inspirerades av den romantiska litteraturen. Är mest känd för sin pjäs "Runesvärdet och den förste riddaren" (1820).

Strassburger-münstern.

Tyskt namn på Vårfrukatedralen i Strasbourg. Katedralen invigdes år 1439 och är 142 meter högt. Under åren 1647–1874 var det här världens högsta byggnad.

Fler böcker: E-boksforlaget.se

Om du gillar e-böcker om historia så kommer du att gilla utbudet hos E-boksforlaget.se

Här kan du söka bland e-böcker från flera olika förlag om en rad olika ämnen, bland annat historia och arkeologi.

Alla titlarna går att hitta hos de flesta e-bokhandlare, i iTunes samt på många bibliotek.

Här är några exempel på titlar:

Klassiska deckare

- "Sherlock Holmes: »Gloria Scott»"
- "Sherlock Holmes: Beryllkronan"
- "Sherlock Holmes: De fem apelsinkärnorna"
- "Sherlock Holmes: De rödhårigas förening"
- "Sherlock Holmes: Den avhuggna tummen"
- "Sherlock Holmes: Den blå karbunkeln"
- "Sherlock Holmes: Den försvunna brudgummen"
- "Sherlock Holmes: Den försvunna kapplöpningshästen"
- "Sherlock Holmes: Blodbokarna."
- "Sherlock Holmes: Det spräckliga bandet."
- "Sherlock Holmes: Den grekiske tolken"
- "Sherlock Holmes: Musgraves ritual"
- "Sherlock Holmes: Det gula ansiktet"
- "Sherlock Holmes: Det hemlighetsfulla mordet vid skogssjön"
- "Sherlock Holmes: Den hemlighetsfulle patienten"
- "Sherlock Holmes: Börsmäklarens biträde"
- "Sherlock Holmes: En skandal i Böhmen"
- "Sherlock Holmes: Krymplingen"
- "Sherlock Holmes: Lorden och hans rika amerikanska brud"
- "Sherlock Holmes: Mordet i Reigate"
- "Sherlock Holmes: Tiggaren med den kluvna läppen"

Arkeologi

- "Solgudens yxa och Tors hammare"

- (1899)
- "Hällristningarnas ålder" (1869)
- "Feniciska kolonier i Skandinavien" (1875)
- "Hällristningar på Kinnekulle" (1892)
- "Forntidens perioder" (1892)
- "Hur gamla är hällristningarna?" (1869)
- "Bohusläns bygdeborgar" (1909)
- "Bohuslänska hällristningar" (1879)
- "Fynden i Troja" (1878)
- "Förbindelse mellan Skandinavien och vestra Europa före Kristi födelse" (1889)
- "Svear och götar under folkvandringstiden" (1905)
- "Husaby kyrka" (1899)
- "Hällristningarna i Järrestad" (1881)
- "Nordens fartyg från hednatiden" (1872)
- "Anmärkningar rörande figurteckningar från forntiden" (1842)
- "Grafkistor af klufna och urhålkade stockar" (1894)
- "Den svenske solguden och den svenske Tyr" (1906)
- "Skånska fornminnen" (1853)
- "Ölands fornminnen" (1874)
- "Tors hammare" (1872)
- "Våra fornminnen – vad de lära oss" (1916)
- "Sveriges fasta fornlämningar från hednatiden" (1901)
- "Förstörda fornminnen i Bohuslän år 1924"

Djur & natur

- "Svenska djur i folktron" (1898)

- "Skäggets historia" (1893)
- "Kattens kulturhistoria" (1882)
- "Djurens sömn" (1889)
- "Katten i forntida Egypten" (1889)
- "Ett dygn på månen år 1870"
- "Orkidéernas historia" (1894)
- "Blomsterspråket" (1888)
- "Sveriges hundraser" (1880)
- "Guide till biskötsel" (1885)

Kulturhistoria

- "Midvinterns solfest" (1894)
- "Julen på 1870-talet – Skildringar och illustrationer i svenska tidskrifter"
- "Om julens härkomst" (1899)
- "Julen i Skåne på 1820-talet"
- "Nyaste och tillförlitligaste Drömboken" (1918)
- "1870-talets bästa tips för frisyr och utseende"
- "Lyxens historia" (1870)
- "Gaffelns historia" (1889)
- "Kanalbyggen på planeten Mars" (1888)
- "Vårt solsystem" (1878)

Resor

- "Ett besök i Venedig år 1878"
- "Strandgatan i Visby år 1879"
- "Resa på Dalslands kanal år 1877"
- "Nyköpings slott" (1877)
- "Ett besök i Marstrand år 1882"
- "Min resa i Blekinge och Kalmar år 1854"
- "Resor med luftballong år 1873"

- "Runlejonet i Venedig" (1871)
- "En utflykt på Mälaren år 1871"
- "Skildring af Vestergötland år 1882"
- "Kalmar slotts historia" (1880)
- "Ett besök i Södertälje år 1881"
- "En färd på Donau år 1882"
- "Ringmuren i Visby" (1874)
- "Fredrikstens fästning och Karl XII" (1879)
- "Petras helgedomar" (1921)
- "Ett besök i Boxholm år 1885"
- "Ett besök i Roms katakomber år 1870"
- "Skildring av Riseberga klosterruiner" (1874)
- "Borgholms slottsruin" (1878)
- "Rundtur i södra Frankrike år 1880"
- "Ett besök på Djurgården sommaren 1868"
- "Sigtunas tidiga historia" (1872)
- "Helgeandskyrkan i Visby" (1878)
- "Norrköpings historia" (1871)
- "Ett besök i Waxholm år 1870"
- "Vadstena slott" (1875)
- "Skildring av Island" (1870)
- "Besök på Gripsholms slott år 1895"
- "Ett besök i Rom år 1870"
- "Besök på Helgoland år 1874"
- "Guide till Uppsala år 1875"
- "Kyrkoruinen S:t Katarina i Visby" (1877)
- "Gripsholms slott" (1877)
- "Ett besök i Strängnäs år 1874"
- "Ett besök i Visby år 1906"
- "Bohus fästning" (1869)
- "Ett besök i Ystad år 1872"

Svensk geografi

- "Märkliga orter i Sverige" (1883)
- "Skildring av Värmland år 1882"
- "Skildring av Dalälven år 1876"
- "Skildring av Ångermanland 1882"
- "Skildring av Bohuslän år 1882"
- "Skildring av Dalsland år 1882"
- "Skildring av Närke år 1882"
- "Skildring av Öland år 1882"
- "Skildring av Stockholm år 1882"
- "Skildring av Västmanland år 1882"
- "Skildring av Härjedalen år 1882"
- "Skildring av Gästrikland år 1882"
- "Skildring av Jämtland år 1882"
- "Skildring av Göteborg år 1882"
- "Skildring av Halland år 1882"
- "Skildring av Blekinge år 1882"
- "Skildring av Gotland år 1882"
- "Skildring av Södermanland år 1882"
- "Skildring av Östergötland år 1882"

Vikingar

- "Vikingatidens Lund och Birka" (1909)
- "Jomsvikingarnas saga" (1888)
- "Fyndet av vikingaskeppet i Gokstad år 1880"
- "Hervars och Hedreks saga" (1888)
- "Carl Larssons Uppsala-tempel" (1908)
- "Sagan om Ragnar Lodbrok och hans söner" (1880)
- "Sverige och vikingafärderna västerut" (1924)